

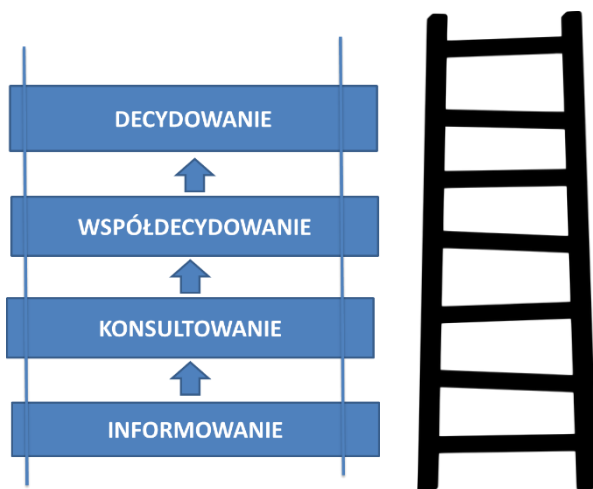
Konsultacje publiczne a konsultacje społeczne

Konsultacje- dlaczego są ważne?

Konsultacje w systemie demokratycznym są jednym z najważniejszych procesów w stanowieniu prawa i zagwarantowaniu jego wysokiej jakości. Dzięki konsultacjom decydenci polityczni na różnych poziomach: gminy, powiatu, województwa, czy kraju mogą uzyskać opinie, uwagi, informacje od obywateli, przedstawicieli grup społecznych, organizacji pozarządowych odnośnie procedowanego prawa. Konsultacje umożliwiają dyskusję oraz analizę potrzeb i problemów różnych grup społecznych, rozpoznanie różnych stanowiska, zobaczenie problemu z różnych perspektyw i dzięki temu prowadzenie pogłębionych prac w procesie stanowienia prawa, tak aby wypracować optymalne rozwiązania, gwarantujące dobro wspólne i społeczną harmonię. Konsultacje to włącznie obywateli w proces stanowienia prawa, zaangażowanie ich po to aby wzmocnić jakość tworzonego prawa.

Wpływ i drabina partycypacji

Zaangażowanie obywateli w konsultacje gwarantuje ich **wpływ** na proces stanowienia prawa. Wpływ, czyli realna możliwość kształtowania prawa to jednak proces złożony i zhierarchizowany, w konsultacjach można mieć bowiem mały wpływ, albo duży wpływ. Możemy zatem mówić o gradacji wpływu, czy też **drabinie partycypacji**, która odzwierciedla stopień wpływu obywateli na realizowane polityki na różnych poziomach.

Fot: zasoby własne i pixabay

Poszczególne szczeble na drabinie partycypacji od najniższego do najwyższego określają gradację wpływu społecznego:

Informowanie- to relacja jednokierunkowa- administracja publiczna informuje obywateli o podjętych decyzjach, kształcie uchwalonego prawa. Informacja może być przekazana w formie biernej- dostęp do informacji publicznej w Biuletynie Informacji Publicznej, albo aktywnej- np. organizacja spotkań informacyjnych,

Konsultowanie- relacja ma charakter dwustronny- administracja publiczna w procesie stanowienia prawa proponuje rozwiązania i zbiera opinie na ich temat. Jest to proces aktywny, wykorzystujący różne metody konsultacji- formę pisemną, ustną, spotkania, warsztaty, ankiety. Konsultacje nie mają wiążącego wpływu dla administracji publicznej,

Współdecydowanie- to rodzaj takiego wpływu obywateli w procesie stanowienia prawa, który nie polega tylko na uzyskaniu przez administrację publiczną opinii do proponowanych rozwiązań prawnych, ale autentyczne partnerstwo pomiędzy stroną publiczną i obywatelską w projektowaniu rozwiązań. To proces w którym propozycje strony obywatelskiej są brane pod uwagę, jako wiążące. Partnerstwo to podstawowa zasada tej relacji,

Decydowanie- to proces w którym obywatele podejmują decyzje wiążące stroną publiczną, np. udział w wyborach, udział w głosowaniach, np. w budżecie obywatelskim, referendach, itp.

Konsultacje publiczne a konsultacje społeczne

Konsultacje to zatem poziom wpływu na kształtowanie polityk publicznych w państwie demokratycznym na różnych poziomach. W świetle obowiązujących wytycznych konsultacje mają charakter **konsultacji społecznych** oraz **konsultacji publicznych** i nie mogą być one ze sobą utożsamiane. Definicje konsultacji określają *Wytyczne do przeprowadzania oceny wpływu oraz konsultacji publicznych w ramach rządowego procesu legislacyjnego* przyjęte w maju 2015 r. przez Radę Ministrów. *Wytyczne* wskazują że:

Konsultacje społeczne- to „konsultacje z partnerami społecznymi, których obowiązek przeprowadzenia wynika z obowiązujących aktów prawnych”.

Konsultacje publiczne- to „powszechnie, otwarte konsultacje z partnerami społecznymi, którzy mogą być zainteresowani konkretnym kształtem projektowanego rozwiązania”.

Przy czym należy podkreślić, że **konsultacjom publicznym** podlegają wyłącznie projekty dokumentów na poziomie krajowym, a nie samorządowy, jak np.:

- projekty założeń projektów ustaw,
- projekty ustaw,
- projekty rozporządzeń (Prezesa Rady Ministrów lub Ministrów),
- projekty zarządzeń Prezesa Rady Ministrów,
- stanowiska rządu do poselskich projektów ustaw,
- inne dokumenty, w szczególności projekty strategii, programu, sprawozdania na poziomie rządowym.

Źródła informacji o konsultacjach publicznych

Uczestnictwo w konsultacjach publicznych wymaga zatem zaangażowania się w proces stanowienia prawa na poziomie rządowym oraz pozyskiwanie informacji o prowadzonych konsultacjach z właściwych źródeł. Informacje o konsultacjach publicznych w Polsce prowadzą:

- Portal Rządowy Proces Legislacyjny- www.legislacja.rcl.gov.pl
- Strony www Biuletynu Informacji Publicznej poszczególnych ministerstw
- Portal ngo.pl- www.konsultacje.ngo.pl
- Rządowy portal konsultacji publicznych- www.konsultacje.gov.pl
- Strony www Sejmu i Senatu- www.sejm.pl , www.senat.pl

Formy konsultacji publicznych

Prezentowanie opinii i stanowisk może być realizowane w formie pisemnej albo ustnej.

Forma pisemna- uwagi i stanowiska przekazywane na wskazany adres e-mail i/lub przesłane pocztą tradycyjną do organizatora konsultacji.

Wypowiedź ustna- udział w organizowanych spotkaniach konsultacyjnych jak np.:

- Spotkania otwarte publicznie dostępne
- Prace zespołów opiniodawczych
- Wysłuchania publiczne
- Sondaże, ankiety, wywiady

Fot: pixabay

Podsumowanie

Uczestnictwo obywateli w procesie stanowienia prawa ma istotne znaczenie w kontekście jakości prawa powszechnie obowiązującego, optymalizacji rozwiązań, które prawo odzwierciedla, gwarantowania praw obywatelskich, odpowiadania na potrzeby różnych grup społecznych, budowania ładu społecznego. Zaangażowanie obywateli, przedstawicieli organizacji pozarządowych w ten proces może być realizowany na różne sposoby, które określają poziom wpływu obywatelskiego na kształt prawa, od informowania o planowanych rozwiązaniach prawnych, przez konsultacji i wysłuchanie opinii, które jednak nie są wiążące, po współdecydowanie i wspólne szukanie rozwiązań, po oddanie decyzji do podjęcia obywatelom, np. poprzez udział w wyborach. Drabina partycypacji dotyczy zarówno konsultacji publicznych, jak i konsultacji społecznych. Należy pamiętać, że zgodnie z *Wytycznymi do przeprowadzania oceny wpływu oraz konsultacji publicznych w ramach rządowego procesu legislacyjnego, maj 2018*, przyjętymi przez Radę Ministrów konsultacjom publicznym podlegają tylko i wyłącznie dokumenty legislacyjne na poziomie rządowym i konsultacji publicznych nie należy utożsamiać z konsultacjami społecznymi. Podstawowym źródłem informacji o konsultacjach publicznych jest portal Rządowy Proces Legislacyjny.